

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

w sprawie **M. K. i J. G.**
oskarżonych z art. 189 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 12 marca 2025 r.,
skarg obrońców oskarżonych
na wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z dnia 20 listopada 2024 r., sygn. akt II AKa 217/24,
uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach
z dnia 29 maja 2024 r., sygn. akt II K 95/23,
i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić skargi;**
- 2. obciążyć oskarżonych kosztami postępowania skargowego w częściach na nich przypadających.**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w S. oskarżył M. K. i J. G. o popełnienie wspólnie i w porozumieniu przestępstw polegających na tym, że:

- co do **M. K.** :

1. w okresie od 1 marca 2023 r. do 2 marca 2023 r. w mieszkaniu przy ul. Z. w S., woj. [...] wspólnie i porozumieniu z ustaloną osobą dokonał pobicia J. M. polegającego na wielogodzinnym uderzaniu rękoma pokrzywdzonego i kopaniu go po całym ciele, duszeniu za szyję przewodem elektrycznym, skakania i uderzania kolanem po głowie, oblewania farbą, oblewaniu płynem dezynfekującym „D.”, oddawaniu moczu na pokrzywdzonego oraz stosowaniu wobec J. M. gróźb bezprawnych pozbawienia życia, narażając go w ten sposób na bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 pkt 1 k.k., a nadto wspólnie i w porozumieniu z ustaloną osobą rozebrał J. M. z ubrań, podtapiał pod prysznicem, po czym włożyli pokrzywdzonemu do odbytu kij od szczotki, doprowadzając go do poddania się innej czynności seksualnej, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci licznych zasinień i podbiegnięć krwawych w obrębie szyi, licznych rani na ciele oraz otarć naskórka - tj. o czyn z art. 197 § 3 pkt 1 k.k. w zb. z art. 197 §2 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
 2. w dniu 1 marca 2023 r. w miejscowości S., ul. Z. , pow. s., woj. [...] działając wspólnie i w porozumieniu z ustaloną osobą w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, stosując groźbę bezprawną pozbawienia życia, zmusił pokrzywdzonego J. M. do dokonania kradzieży w sklepie „B.” alkoholu w postaci Whisky - tj. o czyn z art. 198 § 2 k.k.;
 3. w okresie od 1 marca 2023 r. do dnia 2 marca 2023 r. w miejscowości S. ul. Z., pow. s., woj. [...] działając wspólnie i w porozumieniu z J. G. umyślnie uszkodził zamek drzwi wejściowych oraz zdemolował wnętrze i wyposażenie mieszkania czym spowodował stratę w wysokości 30.000 zł na szkodę S. M. - tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
 1. w bliżej nieustalonym czasie okresie od maja 2022 r. do lutego 2023 r. w S. , woj. [...], działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami dwukrotnie pozbawił J. M. wolności w ten| sposób, że używając przemocy zamknął go na całą noc w murowanym składziku na węgiel pozostawiając pokrzywdzonego, na noc bez picia, jedzenia - tj. o czyn z art. 189 § 1 k.k.;
- co do **J. G.** :

1. w okresie od 1 marca 2023 r. do 2 marca 2023 r. w mieszkaniu przy ul. Z. w S. , woj. [...] wspólnie i porozumieniu z ustaloną osobą dokonał pobicia J. M. polegającego na wielogodzinnym uderzaniu rękoma pokrzywdzonego i kopaniu go po całym ciele, duszeniu za szyję przewodem elektrycznym, skakania i uderzania kolanem po głowie, oblewania farbą, oblewaniu płynem dezynfekującym „D.”, oddawaniu moczu na pokrzywdzonego oraz stosowaniu wobec J. M. gróźb bezprawnych pozbawienia życia, narażając go w ten sposób na bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 pkt 1 k.k., a nadto wspólnie i w porozumieniu z ustaloną osobą rozebrał J. M. z ubrań, podtapiał pod prysznicem, po czym włożył pokrzywdzonemu do odbytu drewniany kij, doprowadzając go do poddania się innej czynności seksualnej, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci licznych zasinień i podbiegnięć krwawych w obrębie szyi, licznych ran na ciele oraz otarć naskórka, to jest o czyn z art. 197 § 3 pkt 1 k.k. w zb. z art. 197 § 2 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
2. w dniu 1 marca 2023 r. w miejscowości S., ul. Z. . pow. s., woj. [...] działając wspólnie i w porozumieniu z ustaloną osobą w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, stosując groźbę bezprawną pozbawienia życia, zmusił pokrzywdzonego J. M. do dokonania kradzieży w sklepie „B.” alkoholu w postaci Whisky, to jest o czyn z art. 191 § 2 k.k.;
3. w okresie od 1 marca 2023 r. do dnia 2 marca 2023 r. w miejscowości S. ul. Z. , pow. s., woj. [...] działając wspólnie i w porozumieniu z M. K. umyślnie uszkodził zamek drzwi wejściowych oraz zdemolował wnętrze i wyposażenie wewnętrzne mieszkania czym spowodował stratę w wysokości 30000 zł na szkodę S. M. , to jest o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
4. w bliżej nieustalonym czasie okresie od maja 2022 r. do lutego 2023 r. w S. , woj. [...], działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi osobami dwukrotnie pozbawił J. M. wolności w ten sposób, że używając przemocy zamknął go na całą noc w murowanym składziku na węgiel pozostawiając pokrzywdzonego, na noc bez picia, jedzenia, to jest o czyn z art. 189 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2024 r., sygn. akt II K 95/23, Sąd Okręgowy w Siedlcach oskarżonych M. K. i J. G. w ramach czynów zarzuconych w pkt I, II i III uznał za winnych tego, że w okresie od dnia 1 marca 2023 r. do dnia 2 marca 2023 r. w mieszkaniu przy ul. Z. w S. , woj [...], działając wspólnie i w porozumieniu, znęcali się fizycznie i psychicznie, ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa nad osobą nieporadną ze względu na stan psychiczny - J. M. w ten sposób, że podczas wielogodzinnego pobytu w lokalu zamieszkiwanym przez pokrzywdzonego wielokrotnie uderzali go rękoma i kopali po całym ciele, a nadto J. G. dusił pokrzywdzonego przewodem elektrycznym oblał go farbą, zaś M. K. dusił pokrzywdzonego ręką oraz oblał go gruntem do ścian i płynem dezynfekującym „D.”, następnie rozebrali J. M. z ubrań i przytrzymywali go podtapiając pod prysznicem, J. G. oddał mocz na pokrzywdzonego, po czym dotykał pokrzywdzonego kijem od szczytki po ciele, w tym w rejonie odbytu, zaś w wyniku opisanych działań pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci powierzchownego urazu głowy, otarć skóry w obrębie szyi i klatki piersiowej oraz zasinienia w obrębie uda prawego, skutkujących naruszeniem czynności narządów ciała na okres do 7 dni, wypowiadali też do J. M. groźby bezprawne pozbawienia życia w razie zawiadomienia organów ścigania oraz w celu zmuszenia J. M. do dokonania kradzieży w sklepie „B.” w S. alkoholu w postaci Whisky, nadto demolowali wnętrze i wyposażenie mieszkania w ten sposób, że J. G. poprzez wylanie farby na pokrzywdzonego doprowadził również do zniszczenia farbą podłogi w pomieszczeniu, w którym znajdował się wówczas pokrzywdzony oraz krzesła i biurka, powodując straty w łącznej wysokości 2294 złote na szkodę J. M. i S. M. , zaś M. K. poprzez kopnięcie zniszczył kolejne krzesło oraz uderzając siekierą zniszczył szklaną ławę, a poprzez uderzenie pięścią uszkodził ogrzewacz wody w łazience, powodując straty w łącznej wysokości 1013 złotych na szkodę J. M. i S. M. , nadto obaj poprzez uderzenia siekierą, a M. K. także poprzez kopanie, doprowadzili do uszkodzenia ścian w jednym pomieszczeniu, powodując straty w łącznej wysokości 1380 złotych na szkodę S. M. - tj. o czyn z art. 207 § 1a k.k. w zb. z art. 207 § 2 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Za powyższy czyn Sąd Okręgowy wymierzył oskarżonemu M. K. karę 3 lat pozbawienia wolności, a oskarżonemu J. G. karę 5 lat pozbawienia wolności. Sąd

orzekł również zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym i zakaz zbliżania się do pokrzywdzonego, częściowe zadośćuczynienie i obowiązek naprawienia szkody.

W pkt. V wyroku Sąd Okręgowy uniewinnił oskarżonych od popełnienia przestępstwa z art. 189 § 1 k.k. (pkt IV z a/o).

Sąd Apelacyjny w Lublinie, sygn. akt II AKa 217/24, wyrokiem z dnia listopada 2024 roku w pkt I uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 29 maja 2024., sygn. akt II K 95/23 w zakresie pkt V rozstrzygnięcia tj. uniewinnia oskarżonych M. K. i J. G. od zarzuconego im aktem oskarżenia, popełnionego wspólnie i porozumieniu, przestępstwa z art. 189 § 1 k.k. Sąd Apelacyjny w Lublinie uchylając wyrok we wskazanym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Sokołowie Podlaskim.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie w części uchylającej wyrok Sądu Okręgowego (pkt I) skargi w trybie art. 539a k.p.k. wnieśli obrońcy M. K. i J. G. . Skargi obrońców dotyczą zarzutu naruszenia przez Sąd *ad quem* przepisu art. 437 § 2 k.p.k.

I tak, obrońca J. G. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisu art. 437 § 2 k.p.k., polegające na uchyleniu wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania - w sytuacji, gdy nie zaistniały przesłanki określone w art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k., a nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, zaś wskazania Sądu odwoławczego co do dalszego postępowania ograniczają się do przeprowadzenia ponownie tych samych dowodów, a ponadto Sąd dokonując oceny pominął dowody wskazujące na niemożność popełnienia przez oskarżonego czynu polegającego na pozbawianiu pokrzywdzonego wolności.

W oparciu i tak wskazany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego M. K. zarzucił naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. przez uchylenie zaskarżonego apelacją wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania w celu przesłuchania oskarżonych, pokrzywdzonego i jego matki, podczas gdy przepis ten upoważnia do takiej decyzji wówczas, jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku we wskazanym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie jako sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnych odpowiedziach na skargi Prokurator Rejonowy w S. oraz pełnomocnik pokrzywdzonych wnieśli o ich oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi nie zasługiwały na uwzględnienie, bowiem wbrew twierdzeniu autorów, Sąd odwoławczy, wydając wyrok kasatoryjny, nie naruszył art. 437 § 2 k.p.k. (w zw. z art. 454 § 1 k.p.k.). Zgodnie z treścią pierwszego z tych przepisów uchylenie orzeczenia sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w przepisach art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. W konsekwencji ramy postępowania skargowego są nader wąsko zakreślone, czego autor przedmiotowej skargi zdaje się nie dostrzegać. Jedynym zadaniem Sądu Najwyższego rozpoznającego skargę na wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego jest zbadanie - stosownie do podanej przyczyny wydania takiego wyroku - czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k., czy sąd odwoławczy uchylił wyrok, mimo braku określonej w art. 454 § 1 k.p.k. przeszkody do wydania wyroku zmieniającego, względnie czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Jeżeli jako przyczynę wydania wyroku kasatoryjnego wskazano niedopuszczalność skazania oskarżonego przez sąd odwoławczy (przeszkoda określona w art. 454 k.p.k.), Sąd Najwyższy bada, czy zarazem w sposób stanowczy stwierdzono, że zebrany w sprawie materiał dowodowy uzasadnia skazanie, albowiem w przeciwnym wypadku, przy wyrażeniu poglądu, iż np. po dokonaniu pogłębionej oceny dowodów, względnie uzupełnieniu materiału dowodowego, jedynie rysuje się możliwość skazania, wydanie wyroku kasatoryjnego nie jest dopuszczalne (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, OSNK 2018, nr 11, poz. 73). W postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi na wyrok sądu odwoławczego, odwołujący się do uregulowania zawartego w art. 454 § 1 k.p.k., nie jest zadaniem Sądu Najwyższego dokonanie oceny, czy zebrany w sprawie materiał dowodowy

jest kompletny, jak też czy sąd *ad quem* prawidłowo go ocenił, zasadnie uznał, że zachowanie oskarżonego wyczerpuje znamiona czynu zabronionego i w konsekwencji uwzględnił wniesioną na niekorzyść oskarżonego apelację. Byłoby to bowiem równoznaczne z nadaniem skardze charakteru nieznanej ustawie „superapelacji” i przejęciem przez Sąd Najwyższy, który w istocie miałby ponownie oceniać zarzut apelacyjny, roli sądu odwoławczego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 stycznia 2019 r., II KS 11/18; z dnia 8 sierpnia 2019 r., II KS 12/19; z dnia 26 listopada 2021 r., V KS 29/21; z dnia 14 lipca 2022 r., III KS 44/22; z dnia 23 sierpnia 2022 r., IV KS 19/22 oraz z dnia 27 kwietnia 2023 r., IV KS 13/23).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że Sąd Apelacyjny właśnie z powodu konieczności respektowania ujętego w art. 454 § 1 k.p.k. zakazu skazania przez sąd odwoławczy oskarżonych, którzy zostali uniewinnieni w pierwszej instancji, wydał wyrok kasatoryjny. Doszedł do przekonania, że ocena dokonana przez Sąd Okręgowy, była powierzchowna i nie uwzględniała dodatkowych, istotnych z punktu widzenia odpowiedzialności karnej oskarżonych faktów. Zaznaczył Sąd drugiej instancji, że podziela zarzuty oskarżyciela publicznego, iż Sąd meriti błędnie uznał, że oskarżonym nie można przypisać winy i sprawstwa zarzuconych im przestępstw oraz należycie uzasadnił swoje w tej kwestii stanowisko (s. 12-13 uzasadnienia SA). Jednocześnie, Sąd Apelacyjny wskazał, że sprawę w tym zakresie winien po raz kolejny rozpoznać, nie Sąd Okręgowy w Siedlach, a Sąd Rejonowy w Sokołowie Podlaskim, albowiem jest on właściwy miejscowo i rzeczowo (s. 13 uzasadnienia SA).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy skargi oddalił, a nadto obciążył oskarżonych kosztami postępowania skargowego w częściach na nich przypadających.

[J.J.]

[a.ł]

